

УДК 657

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-288-6-2

ГОНЧАР К. С., РОМАНОВА О. В.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ПРО ІНВЕСТИЦІЇ В ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В роботі наведено результат дослідження питання розкриття у звітності будівельних підприємств інформації про інвестиції у науково-практичних виданнях України за 2006-2020 роки. В результаті ми прийшли до висновку, що це питання залишається до кінця невирішеним, а отже є актуальним та надали рекомендації щодо покращення обліково-аналітичного забезпечення управління будівельними підприємствами.

Ключові слова: інвестиції, звітність, будівельні підприємства

HONCHAR K., ROMANOVA O.
Oles Honchar Dnipro National University

FORMATION OF THE SYSTEM OF INVESTMENT INDICATORS IN THE FINANCIAL STATEMENTS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

The economic situation of our state requires adequate decisions on the direction of investment processes to achieve a positive economic and social effect. Making sound management decisions is impossible in the case of distorted information about economic, including investment activities of the enterprise.

Topical issues of information on investments in the reporting of construction companies were investigated. The article presents the results of a study on the issue of disclosure in the reporting of construction companies of information on investments in scientific and practical publications of Ukraine for 2006-2020. As a result, we concluded that this issue remains unresolved and therefore is relevant. The purpose of this article was to systematize and summarize the results of research on accounting issues to disclose information about investments to improve the system of indicators of financial reporting on investment activities of economic entities in the construction industry. The article proposes to reflect the costs of staff development, modernization and implementation of new information systems in accounting and financial reporting as part of intangible assets under the following conditions: potential benefits, availability of control and the possibility of monetary measurement. Recommendations for improving the accounting and analytical support of management of construction companies with information about the volume of capital investments and sources of their financing are provided.

Keywords: investments, reporting, building enterprises.

Постановка проблеми. Економічна ситуація нашої держави вимагає прийняття адекватних рішень щодо спрямування інвестиційних процесів на досягнення позитивного економічного та соціального ефекту. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень є неможливим у разі отримання викривленої інформації про господарську, у тому числі інвестиційну діяльність підприємства.

Розміри і структура інвестицій, темпи їх здійснення виявляють значний вплив на стратегічний успіх суб'єктів господарювання. Інвестиції є важливою складовою діяльності будівельних підприємств: за офіційними даними більше половини вартості їх необоротних активів - це інвестиції, у 2019 частка капітальних інвестицій склала 44,98%; довгострокових фінансових інвестицій 11,98%. Все це впливає на питому вагу будівельної галузі у ВВП України, яка станом на 2019 рік склала 2,69% та виявляється значно меншою за цей показник у Німеччині (5,37%), Польщі (7,17%) та Словаччині (7,56%).

Аналіз останніх джерел. Досліджуючи питання розкриття інформації про інвестиції в звітності підприємств будівельної галузі, нами було розглянуто ряд науково-практичних видань за 2006-2020 роки (рис.1), ми прийшли до висновку, що це питання залишається до кінця невирішеним, а отже є актуальним для задоволення інформаційних потреб користувачів фінансової звітності.

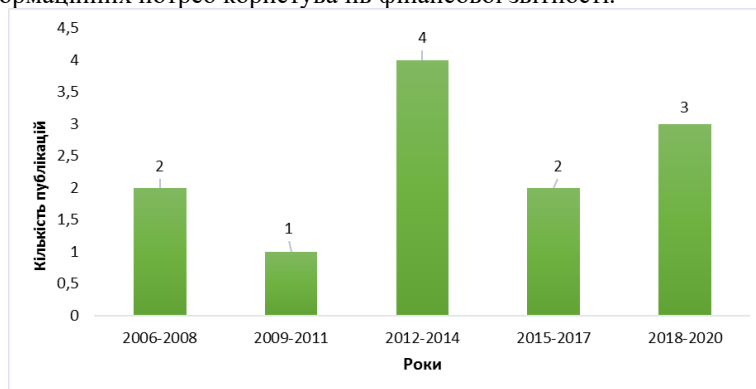


Рис. 1. Динаміка науково-практичних публікацій з питань дослідження розкриття інформації про інвестиції у звітності протягом 2006-2020 рр.

Джерело: складено автором

Метою статті є систематизація та узагальнення результатів наукових досліджень з проблем облікового забезпечення розкриття інформації про інвестиції для удосконалення системи показників фінансової звітності про інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання будівельної галузі.

Виклад основного матеріалу

Загальне трактування терміну «інвестиції» на законодавчому рівні визначено в Законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ: «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» (стаття 1) та у статті 14 пункт 14.11.81 ПКУ, визнанні види інвестицій, представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Види інвестицій відповідно до Закону № 1560-ХІІ та ПКУ

Закон № 1560-ХІІ [1]	ПКУ [2]
кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів)	а) фінансові інвестиції (прямі та портфельні) / реінвестиції
рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності)	б) капітальні інвестиції / реінвестиції
майнові права інтелектуальної власності;	
права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;	
сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");	-
інші цінності.	-

Джерело: сформовано на основі [1]; [2]

Як бачимо, проблемою нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні є обмеження категорії «інвестиції» для цілей бухгалтерського обліку і оподаткування лише незвершеними капітальними та фінансовими інвестиціями, важлива частина реальних інвестицій залишається поза фінансовою звітністю.

Продовжуючи класифікацію інвестицій, Н.Є. Скоробогатової [3]: інвестиції виробничого призначення та інвестиції соціального спрямування, вважаємо витрати на залучення та розвиток персоналу важливим напрямом інвестиційної діяльності підприємств.

Слід зазначити, що навіть на рівні МСФЗ питання облікового відображення витрат на розвиток персоналу як інвестиції в людський капітал є однозначно невирішеним хоча й цілком можливим за умов: потенційна вигода, наявність контролю та можливість грошового виміру. Проблема полягає в труднощах оцінювання такого складного об'єкту обліку як людський капітал. Ми пропонуємо відображувати «інвестиції в людський капітал» за первісною вартістю персональних (людських) активів у складі нематеріальних активів на нетто-основі ... [4, с. 91] та передбачити додатковий рядок «Довгострокові інвестиції в людський капітал» з метою наведення інформації про витрати на залучення і розвиток персоналу.

Для організації виробництва в сучасних умовах недостатньо мати матеріальні, фінансові, людські ресурси. Потрібна ще й вичерпна інформація про стан підприємства та його зовнішнє середовище. Отже, в останній час в практиці управління приходиться розуміння того, що інформація також є ресурсом, що інформаційні ресурси мають розглядатися як окрема економічна категорія. Розвиток економічної системи зумовлює необхідність витрат на модернізацію та впровадження нових інформаційних систем, У разі якщо такі витрати здійснюються при створенні підприємства та визнаються у засновницьких документах як внесок засновників до зареєстрованого (статутного) капіталу, а отже за визначенням є організаційними витратами та, якщо національне законодавство дозволяє, приймаються до складу нематеріальних активів у розділ «Активи», «максимальний період їх списання не повинен перевищувати п'яти років» [5].

Слід зазначити, що П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» не передбачає визнання ані організаційних витрат, ані витрат на професійний розвиток персоналу / витрати на підготовку і перепідготовку кадрів у складі НМА, тож потребує змін.

Провідна роль у підвищенні рівня інформаційної відкритості перед інвесторами про реалізацію інвестиційних проектів суб'єкта господарювання, а також для оцінки інвестиційного потенціалу підприємства належить Звіту про управління. Поділяємо погляд О.В. Ярмоліцької та Н.Г. Македон щодо включення до звіту про управління будівельного підприємства розділ «капітальні інвестиції». У цьому розділі пропонується розкриття наступної інформації: інвестиційні проекти; обсяги капітальних інвестицій; джерела капітальних інвестицій; ефективність вкладання капітальних інвестицій; ризики вкладання капітальних інвестицій; способи подолання ризиків; перспективи залучення капітальних інвестицій [6, с. 4].

У даному розділі інформацію щодо обсягів капітальних інвестицій доцільно подавати за об'єктами інвестування, видами будівельних робіт та джерелами фінансування. В межах цього показника пропонуємо також наводити короткий зміст проекту будівництва (табл. 2.).

Таблиця 2

Обсяги капітальних інвестицій

Показник	Сума, тис. грн	Інформація
Усього, в тому числі у		
Нематеріальні активи		
Матеріальні активи:		
- житлові будівлі;		Загальна інформація про будівельний проект.
- нежитлові будівлі;		
- інженерні споруди.		
Розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування, в тому числі:		
Внески нерезидента до статутного капіталу підприємства та/або за концесійними договорами та/або договорами про спільну інвестиційну діяльність із нерезидентами (із часткою участі нерезидента $\geq 10\%$)		Загальна інформація про інвестора

Джерело: розробка автора

Ця інформація про обсяги капітальних інвестицій у матеріальні та нематеріальні активи, їх розподіл, суму внесків інвесторів до статутного капіталу підприємства у вартісній оцінці, разом із загальною інформацією у графі 3, про будівельні проекти та інвесторів дозволить розширити ступінь деталізації інформації у Звіті про управління для усіх груп користувачів облікової інформації.

Висновки

Отже, однією з невирішених проблем активізації інвестиційної діяльності є недостатнє відображення у звітності інформації про інвестиції. Прозорість та розкриття інформації про інвестиції є сутністю ефективного управління підприємством. Неузгодженість правового регулювання інвестиційної діяльності, обмеженість облікової сутності інвестицій ускладнюють функціонування інвестиційних проектів. Дослідивши систему показників звітності будівельних підприємств про інвестиції виявлено потребу у вдосконаленні теоретико-методичних підходів до формування та розкриття інформації про інвестиції в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності зокрема будівельних підприємств.

Література

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
2. Податковий кодекс України від 23.12.2020 № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Skorobohatova N.Є. Дослідження сутності інвестицій та інвестиційної діяльності. Актуальні проблеми економіки і управління. 2016. № 13. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/18431/1/72Skorobohatova.pdf>
4. Романова О. Формування інформації про витрати на утримання і розвиток персоналу у звітності підприємств. Європейський журнал економіки та менеджменту. 2016. Том 2. № 6. С. 88-93
5. Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 78/660/ЄЕС і 83/349/ЄЕС [Електронний ресурс]: Директива 2013/34/ЄС Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 червня 2013 року. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_45877
6. Ярмолицька О. В., Македон Н. Г. Якість обліково-аналітичної інформації про капітальні інвестиції у формах звітності будівельних підприємств. Ефективна економіка: електрон. наук. фахове вид. 2018. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/95.pdf

References

1. Pro investyциjnu dijalnіstj: Zakon Ukraїny vid 18.09.1991 # 1560-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
2. Podatkovyy kodeks Ukraїny vid 23.12.2020 # 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Skorobohatova N.Є. Doslidzhennja sutnosti investyциj та investyциjnojі dijalnіstі. Aktualnі problemy ekonomikі і upravlinnja. 2016. # 13. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/18431/1/72Skorobohatova.pdf>
4. Romanova O. Formuvannja informaciji pro vytraty na utrymannja і rozvytok personalu u zvitnosti pidpryemstv. Jevropejskyy zhurnal ekonomikі та menedzhmentu. 2016. Tom 2. # 6. S. 88-93.
5. Pro shhorіchnu finansovu zvitnistj, konsolidovanu finansovu zvitnistj та pov'jazani z nymy zvity pevnykh typiv kompanij, shho vnosytj zminy do Dyrektyvy 2006/43/JeC Jevropejskoghо Parlamentu та Rady та skasovuje Dyrektyvu Rady 78/660/JeEC і 83/349/JeEC [Elektronnyj resurs]: Dyrektyva 2013/34/JeS Jevropejskoghо parlamentu та Rady Jevropejskoghо Sojuzu vid 26 chervnja 2013 roku. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_45877
6. Jarmolicjka O. V., Makedon N. Gh. Jakistj oblikovo-analitchnoji informaciji pro kapitalnі investyциj і formakh zvitnosti budivelnykh pidpryemstv. Efektivna ekonomika: elektron. nauk. fakhove vyd. 2018. # 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/95.pdf

Надійшла / Paper received: 11.10.2020

Надрукована / Paper Printed : 04.01.2021